

Кабінет
Міністрів України

Пропозиції щодо проекту Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні

Діагностика проблем

Опис бажаного стану

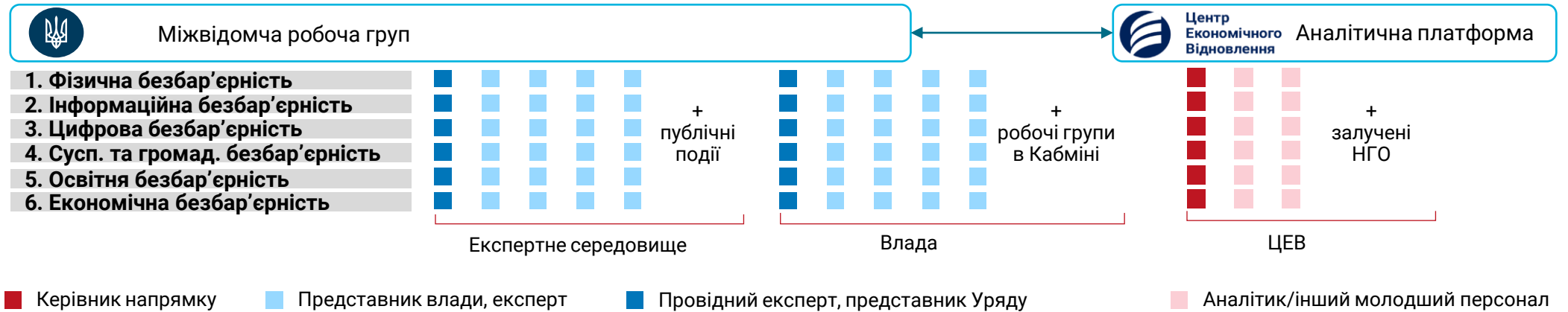
Стратегічні ініціативи

Березень 2021

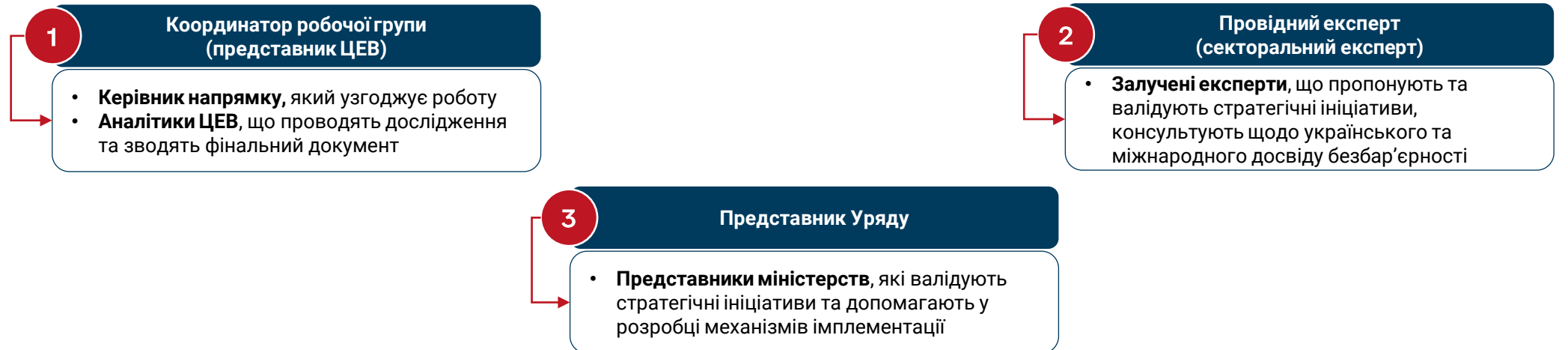

Організаційна структура роботи

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА З РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ

СКЛАД ОДНІЄЇ ТЕМАТИЧНОЇ РОБОЧОЇ ГРУПИ З РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ

Робоча група об'єднала всіх ключових стейкхолдерів для розробки Стратегії

600+

Отримано пропозицій та ініціатив

230+

Експертів долучилось до розробки Стратегії

50+

Залучених громадських організацій та аналітичних центрів

30+

Інтерв'ю з експертами

15

Публічних стратегічних сесій проведено

Етапи та терміни розробки Стратегії

Структура Стратегії безбар'єрності

Рівень 1 – Базові умови доступності

Фізична безбар'єрність (доступність публічної інфраструктури, приміщень, громадського транспорту)

Інформаційна безбар'єрність (доступність публічної інформації, адаптація оповіщення в сфері послуг, екстрених служб)

Цифрова безбар'єрність (доступ до інтернету та цифрових навичок, адаптованість публічних онлайн послуг)

Суспільна та громадянська безбар'єрність (інклюзивне середовище, відсутність мови ворожнечі, рівність політичних та громадянських прав і можливостей)

Рівень 2 – Галузева безбар'єрність

Безбар'єрність в освіті (інклюзивне навчання в системах формальної та неформальної освіти)

Безбар'єрність в економічній діяльності (інклюзивні умови працевлаштування та роботи, доступна для всіх можливості підприємництва)

Безбар'єрність в охороні здоров'я (інклюзивна система охорони здоров'я, запроваджені стандарти МКФ)

Безбар'єрність в соціальному захисті (прозорі стандарти та прості механізми надання соціальної допомоги)

Рівень 3 – Супроводження реалізації Стратегії

1. Комунікаційна кампанія на підтримку Стратегії
2. Збір та розповсюдження кращих практик, міжнародного досвіду

Аналіз та моніторинг виконання:

1. Проведення досліджень, збір інформації
2. Визначення та агрегація статистичних показників по індикаторам
3. Моніторинг та контроль реалізації Стратегії

Підтримка розроблення галузевих стратегій планів дій

0

Поточний стан

Стан базової доступності в Україні

5%

Частка публічних сервісів в онлайн

47%

Частка громадян з базовими цифровими навичками

60%

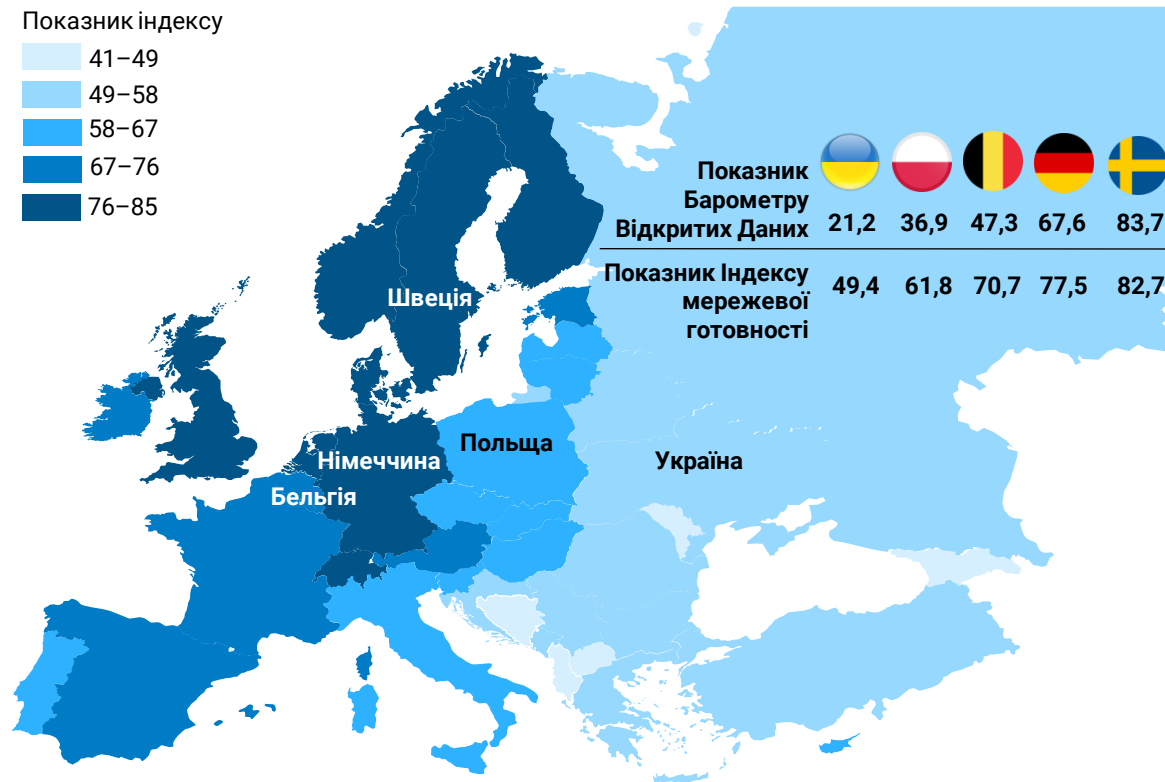
Частка закладів освіти, які мають швидкісний доступ до Інтернету

СТАН ЦИФРОВОЇ ДОСТУПНОСТІ

Порівняння цифрової доступності в Україні та країнах ЄС

Показник індексу

41–49
49–58
58–67
67–76
76–85

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

Публічна інфраструктура

- Переважна більшість будівель і споруд, об'єктів громадського простору та інфраструктури побудовані не за вимогами законодавства і не є адаптованими для користування ними осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.
- Відсутній дієвий механізм контролю за дотримання державних будівельних норм та санкцій за їх недотримання.

Громадський транспорт

- Переважна частина рухомого складу громадського транспорту (автобуси, тролейбуси, трамваї), а також міжміського, міжнародного авто- та залізничного сполучення є застарілою та не адаптованою для перевезення маломобільних груп населення.
- Муніципальний транспорт, на який розраховують маломобільні групи населення, працює нерегулярно.

Доступність інформації

- Робота органів державної влади і місцевого самоврядування та інструменти громадського контролю погано адаптовані для людей з порушеннями зору, слуху та інтелекту.
- Відсутній доступ людей з порушеннями зору, слуху та людей з порушеннями інтелекту до екстрених служб (112).

Доступність цифрових послуг

- Не всі державні сайти адаптовані для людей з порушеннями зору, руху, сприйняття/інтелекту або слуху. Така практика наявна, однак недостатньо масштабована та створює бар'єри у доступі до суспільно-важливої інформації.

Стан суспільної і громадянської безбар'єрності в Україні

59/153 країн

Місце України в рейтингу "2020 Global Gender Gap Index"

63/163 країн

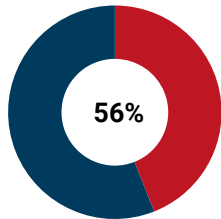
Місце України в рейтингу "2020 Social Progress Index"

101/132 країн

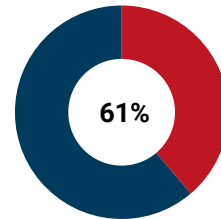
Місце України в рейтингу "2019 Inclusiveness Index"

АНАЛІЗ СТАНУ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Деякі відповіді респондентів в рамках досліджень КМІС та "Великої розмови про безбар'єрність" 2020р.

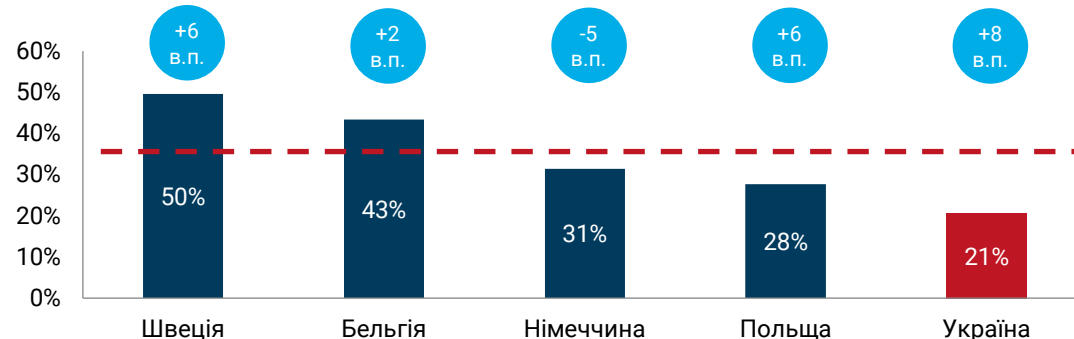

Частка респондентів, які оцінюють рівень інклюзії в Україні як "низький/дуже низький"

Частка респондентів, які особисто зустрічалися з соціальними бар'єрами

Частка жінок у національних парламентах в 2020 році, %

+X
в.п.

Приріст/скорочення частки жінок у національних парламентах, в порівнянні з 2014 роком, відсоткових пунктів (в.п.)

— — — Середній показник частки жінок у національних парламентах за країнами ЄС в 2020 році, %

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- Рівень інклюзивності суспільного і громадянського середовища в Україні суттєво поступається іншим країнам, зокрема через наявність бар'єрів на шляху до суспільного включення та реалізації всіх груп населення, прояви дискримінації, нерівне гендерне представництво в громадянському житті та ін.
- Переважаюча кількість громадян особисто зустрічалися з соціальними бар'єрами в своєму житті. Крім того, майже половина населення України оцінює рівень суспільного включення (інклюзії) як достатньо низький. Така ситуація обмежує можливість окремих соціальних груп повноцінно брати участь у різних сферах життя, а отже реалізувати свої права і свободи.
- Згідно з даними КМІС, до топ-категорій населення, які зіштовхуються з бар'єрами несприйняття, 58% респондентів віднесли людей з інвалідністю, 28% - людей у віці 55 років і старше, 27,4% - маломобільних людей. Це свідчить про **низьку культуру спілкування та сприйняття в суспільних групах** тих людей, які за певними ознаками відрізняються від інших.
- Водночас, 77% респондентів опитування КМІС зазначили, що **підвищення рівня соціальної інклюзії є актуальним** питанням. Отже, переважна частина громадян готові змінювати своє ставлення до питання важливості створення бар'єрного простору в Україні.
- Частка депутаток у Верховній Раді України 9-го скликання складає 20,6%. Це суттєво більше, ніж у всіх попередніх скликаннях, однак досі в 1,5-2 рази **менше, ніж в парламентах країн ЄС**.

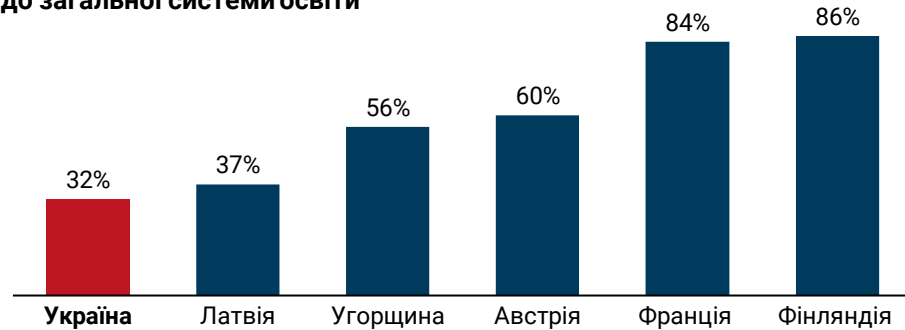
Стан освітньої та економічної безбар'єрності в Україні

58%

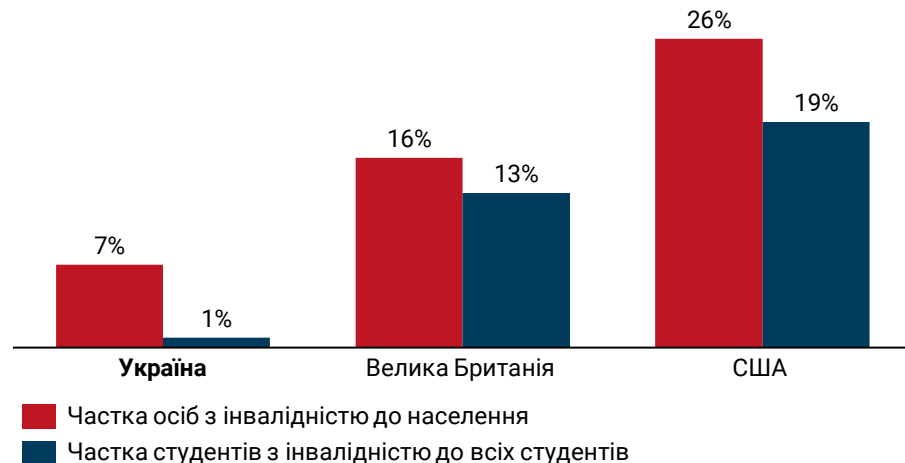
Отримувачів послуг служби зайнятості до 35 років позбавились статусу безробітного на кінець періоду 2019 року

ПОРІВНЯННЯ ПОКАЗНИКІВ ІНКЛЮЗИВНОСТІ ОСВІТИ

Порівняння рівня інтеграції учнів з особливими освітніми потребами до загальної системи освіти

Порівняння частки студентів ВНЗ та професійних училищ з інвалідністю

29%

Отримувачів послуг служби зайнятості з інвалідністю отримали роботу протягом 2019 року

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- Через невідповідність попиту та пропозиції на ринку праці, низькі темпи економічного розвитку, неготовність працедавців та колективів залучати до роботи вразливі категорії населення та низку бар'єрів щодо працевлаштування в Україні поширена дискримінація певних категорій громадян.
- В середньому 81% отримувачів послуг ДСЗ в Україні отримали роботу протягом 2019 року, при цьому серед осіб з інвалідністю такий самий показник становить лише 29%.
- Протягом 2019 року 67% громадян позбулись статусу безробітного, в той час як серед молоді до 35 років цей показник становить 58%.
- Роки міжнародного досвіду демонструють, що економічна рівність ґрунтується на забезпеченні інтеграції всіх громадян протягом життя, особливо в дитинстві та в освітньому середовищі.
- В Україні близько 40 тис. дітей навчається у спеціалізованих закладах, 90% з яких є школами-інтернатами (294/330). В той же час 19345 дітей з особливими освітніми потребами інтегровано в загальну освітню систему. Це складає 32% від загальної кількості дітей з особливими потребами, а як видно з порівняння з іншими країнами, більшість розвинених суспільств успішно інтегрують 60-80%.
- Серед здобувачів вищої та професійно-технічної освіти лише 0,85% осіб мають інвалідність, що є зовсім непропорційно до загальної частки осіб з інвалідністю в суспільстві, що складає близько 7%.
- В США та Великій Британії кількість студентів з інвалідністю становить 13 та 19 відсотків при загальній частці осіб з інвалідністю 26 та 16 відсотків відповідно.
- В Україні, за даними Державної Служби статистики у ВНЗ та закладах професійної освіти протягом 2017/2018 навчального року навчалось 13 216 студентів з інвалідністю, що становить лише 0,85% від загальної кількості.

Фізична безбар'єрність

Фізична безбар'єрність | Структура напрямку

ПОНЯТТЯ ФІЗИЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Фізична безбар'єрність - доступність громадського простору, будівель і споруд, а також транспорту та інфраструктури для всіх суспільних груп, зокрема людей з інвалідністю, батьків з дитячими візочками, людей похилого віку, людей з тимчасовим порушенням здоров'я та ін. маломобільних груп населення (МГН).

СТРУКТУРА ФІЗИЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ

- Бар'єри фізичної доступності**
  - Більшість будівель і споруд, об'єктів громадського простору та інфраструктури побудовані не за вимогами законодавства (в т.ч. ДБН) і не доступні для маломобільних груп населення.
  - Переважна частина громадського транспорту, а також міжміського, міжнародного авто- та залізничного сполучення є недоступною для маломобільних груп населення.
- Недосконалість нормативно-правових актів**
  - Деякі положення існуючої нормативної бази щодо створення фізичного безбар'єрного простору не узгоджені між собою.
  - ДБН потребують узгодження, вдосконалення і розширення.
- Відсутня система моніторингу і контролю**
  - Відсутнє розуміння стану доступності фізичного простору.
  - Більшість нових будівель і споруд будуються із порушенням вимог законодавства (в т.ч. ДБН) щодо забезпечення доступності, а дієвий механізм контролю і відповідальності за його дотриманням відсутній.
- Недостатньо висока кваліфікація фахівців сфери доступності**
  - Недостатнє розуміння фахівцями (з архітектури, будівництва та ін.) положень, які пов'язані з забезпеченням доступності.
  - Відсутня система сертифікації з підтвердження навичок у галузі доступності для фахівців з архітектури і будівництва.

Фізична безбар'єрність | Бажаний стан

СТРАТЕГІЧНА МЕТА ФІЗИЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Безперешкодне і зручне користування всіма групами населення (в т.ч. МГН) будівлями, спорудами, громадським простором і транспортом на національному та місцевому рівнях.

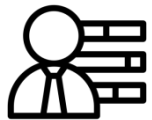
БАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В УКРАЇНІ

Всі будівлі, споруди, громадський простір і транспорт є доступними для всіх людей

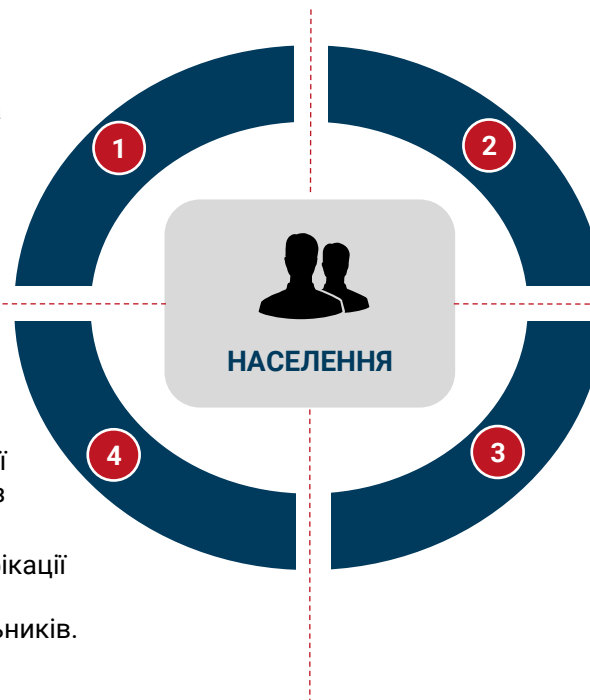
- Будівлі, споруди, громадський простір відповідають вимогам законодавства з доступності і є адаптованими для маломобільних груп населення.
- Рухомий склад транспорту доступний для користування маломобільними групами населення.

Фахівці сфери доступності володіють достатніми знаннями для створення безбар'єрного середовища

- Архітектори і будівельники знають і розуміють шляхи якісної імплементації положень законодавства, пов'язаних з доступністю фізичного середовища.
- Функціонує система навчання і сертифікації з підтвердження навичок у галузі доступності для архітекторів і будівельників.

НАПРЯМКИ

Нормативні акти зі створення безбар'єрного простору є досконалыми і узгодженими

- Положення існуючого законодавства щодо створення фізичного безбар'єрного простору гармонізовані між собою.
- Положення ДБН щодо безбар'єрного простору є узгодженими і зрозумілими. Вони враховують галузеві стандарти щодо забезпечення безбар'єрних просторів.

Функціонують дієві механізми моніторингу, контролю і відповідальності в галузі фізичної безбар'єрності

- Завдяки проведенню моніторингу, наявна достовірна інформація про доступність об'єктів фізичного середовища і транспорту.
- Функціонує дієвий механізм контролю і відповідальності за порушення вимог законодавства в галузі фізичної доступності при проектуванні, ремонті, реконструкції і будівництві нових об'єктів.

Фізична безбар'єрність | Ініціативи (1/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Фізична доступність

1. **Обладнання у кожному населеному пункті існуючих об'єктів фізичного простору** (житлово-комунального та громадського призначення, транспортної інфраструктури, вулично-дорожньої мережі та елементів благоустрою населених пунктів), що не пристосовані для маломобільних груп населення, спеціальними і допоміжними засобами у відповідності до положень ДБН з доступності.
2. **Розробка спеціальних рішень для підвищення доступності** тих існуючих об'єктів фізичного простору, процес переобладнання яких ускладнений через наявність об'єктивних організаційних чи технічних перешкод (напр. об'єкти культурної спадщини, особливості проектування міського простору та ін.).
3. **Збір і поширення достовірної інформації** про доступність будівель, споруд та громадських просторів, а також транспорту.
4. **Стимулювання виробництва** вітчизняними підприємствами транспортних засобів, спеціального і допоміжного устаткування для перевезення та переміщення людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, а також виготовлення відповідних інформаційних та технологічних засобів (пиктограм, інформаційних щитів, електронних табло тощо).
5. Забезпечення, під час закупівлі за державні кошти рухомого складу транспорту (міського, міжміського, міжнародного сполучення), придбання моделей, які **максимально пристосовані для перевезення осіб з інвалідністю** та інших маломобільних груп населення, а також дообладнання існуючого парку спеціальними і допоміжними засобами для перевезення МГН.
6. Запровадження програми стимулювання приватних перевізників до **оновлення парку транспортними засобами** (на міських, міжміських, міжнародних маршрутах), які пристосовані для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, а також дообладнання існуючого парку спеціальними і допоміжними засобами для перевезення та переміщення таких осіб.
7. **Забезпечення закупівлі залізничних пасажирських вагонів**, пристосованих для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, а також дообладнання існуючого рухомого складу спеціальними і допоміжними засобами для перевезення та переміщення таких осіб.
8. **Забезпечення проектування та будівництва посадкових майданчиків** таким чином, що дозволяє маломобільним групам населення самостійний вхід та вихід з та до низькопідлогових одиниць транспорту.
9. **Запровадження служби соціальних перевезень** (соціального таксі) для забезпечення організації перевезення МГН.

Фізична безбар'єрність | Ініціативи (2/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Нормативно-правові акти

---

1. **Вдосконалення державних будівельних норм** з метою врегулювання суперечностей окремих їх положень, пов'язаних із створенням фізичного безбар'єрного простору.
  2. **Забезпечення можливості створення і затвердження спрощених пам'яток** для влаштування різних елементів громадського простору (наприклад, вбиралень, пандусів та ін.) будівельниками з невисоким рівнем кваліфікації.
  3. **Розробка галузевих (партикулярних) стандартів влаштування безбар'єрних просторів**, а саме типових рішень щодо існуючої забудови, окремих споруд та громадських просторів.
  4. **Нормативно-правове врегулювання на місцевому рівні** питання створення фізичного безбар'єрного простору.
  5. Унормування законодавчої бази та чітке визначення категорії осіб, які мають **право на паркування в місцях для осіб з інвалідністю**. Перегляд кількості паркомісць для осіб з інвалідністю та запровадження механізмів диференційованої кількості місць, в залежності від виду установи/закладу.
-

Кваліфікація фахівців у сфері доступності

---

1. **Включення до навчальних програм** підготовки фахівців у сфері архітектури і будівництва навчального курсу і сертифікації щодо впровадження норм законодавства (в т.ч. ДБН) з доступності та інклюзивності громадського простору і споруд, а також універсального проектування та дизайну.
  2. **Проведення тренінгів та/або курсів з універсального дизайну** для обласних/місцевих проектувальників, відділів архітектури і управлінь капітального будівництва з універсального дизайну.
  3. **Запровадження системи сертифікації** з підтвердження навичок у галузі доступності для фахівців сфери архітектури і будівництва.
  4. **Проведення широкої просвітницької кампанії** щодо популяризації у суспільстві культури створення фізичного безбар'єрного простору.
  5. **Проведення роз'яснювальної роботи** серед суб'єктів прийняття управлінських рішень (держслужбовців, замовників, проектувальників, виконавців, перевізників) з важливості подолання фізичної безбар'єрності.
-

Фізична безбар'єрність | Ініціативи (3/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Система моніторингу і контролю

1. Побудова дієвої системи моніторингу стану фізичної безбар'єрності:

1. Розробка методичних рекомендацій щодо створення дієвої системи проведення моніторингу доступності громадських і житлових споруд; громадського простору та інфраструктури; транспортної інфраструктури.
2. Проведення моніторингу доступності громадських і житлових споруд, громадського простору і транспортної інфраструктури на основі розроблених методичних рекомендацій із залученням громадян з інвалідністю та експертно-громадських організацій, які представляють інтереси маломобільних груп населення.
3. Забезпечення інформування громадськості про стан фізичної безбар'єрності (на сайтах органів влади та місцевого самоврядування).
4. Розробка рекомендацій для подолання фізичних бар'єрів на основі проведеного моніторингу.
5. Нормативно-правове врегулювання проведення моніторингу доступності.

2. **Запровадження дієвого і прозорого механізму контролю** за дотриманням законодавства у сфері містобудівної діяльності (в т.ч. ДБН) та соціального захисту, зокрема в частині забезпечення умов доступності до будівель і споруд осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

3. **Запровадження дієвого механізму залучення громадсько-експертних спільнот до контролю** за виконанням норм законодавства у сфері містобудівної діяльності (в т.ч. ДБН) та соціального захисту, які спрямовані на створення фізичного безбар'єрного простору.

4. **Посилення відповідальності за невиконання вимог доступності**, зокрема в частині забезпечення умов доступності до будівель і споруд осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

5. **Створення дієвого механізму притягнення до відповідальності за невиконання вимог доступності**, зокрема в частині забезпечення умов доступності до будівель і споруд осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

6. **Створення дієвого і прозорого механізму контролю за додержанням приватними і комунальними підприємствами та організаціями**, які здійснюють надання послуг з перевезення пасажирів, вимог законодавства щодо спеціального обладнання транспортних засобів для безперешкодного користування їх послугами маломобільними групами населення.

7. **Забезпечення прозорості та підвищення ефективності розподілу і використання державних коштів** на створення фізичного безбар'єрного простору.

8. **Налагодження міжгалузевої взаємодії** між різними органами влади щодо забезпечення доступності.

9. **Налагодження міжнародної співпраці** в сфері забезпечення доступності.

Інформаційна безбар'єрність

Інформаційна безбар'єрність | Структура напрямку

ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Інформаційна безбар'єрність – це умови, за яких люди, незалежно від їх функціональних порушень чи комунікативних можливостей мають доступ до інформації в різних форматах та з використанням технологій, що враховують їх потреби та можливості. Під різними форматами та технологіями подання інформації розуміються абетка Брайля, великошрифтовий друк, тифлокоментар, переклад на жестову мову, субтитрування, формат придатний для зчитування програмами екранного доступу, формати простої мови, легкого читання та засоби альтернативної комунікації.

СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ

- Бар'єри інформаційної доступності держави**
  - Недостатній доступ до інформації щодо діяльності органів державної та місцевої влади.
  - Недостатнє використання доступних способів, методів та форматів подання інформації та комунікації.
- Бар'єри інформаційної доступності громадянської участі**
  - Недостатня інформаційна доступність виборчого процесу.
  - Недостатня інформаційна доступність судового процесу.
- Бар'єри інформаційної доступності медіапродукції**
  - Недостатня інформаційна доступність контенту ЗМІ.
  - Недостатня інформаційна доступність культурних продуктів.
- Бар'єри інформаційної доступності послуг**
  - Недостатня інформаційна доступність державних та комунальних сервісів.
  - Відсутні стандарти інформаційної доступності для сфери послуг.
  - Недостатня інформаційна доступність екстрених служб.

Інформаційна безбар'єрність | Бажаний стан

СТРАТЕГІЧНА МЕТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Забезпечено повний доступ до інформації всіх людей в форматах та з використанням технологій, що враховують потреби людей з різними видами функціональних порушень та рівнями комунікативних можливостей.

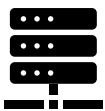
БАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В УКРАЇНІ

Інформаційна доступність держави

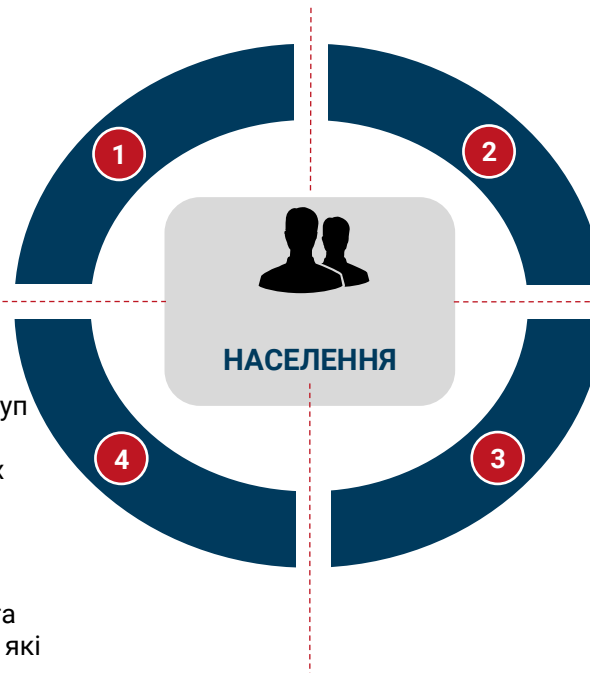
- Інформація що надходить від державних чи місцевих органів влади чи самоврядування надається в доступних форматах своєчасно та без додаткової оплати.

Інформаційна доступність послуг

- Всім громадянам забезпечується доступ до інформації в придатних для них форматах під час отримання публічних послуг.
- Впроваджені стандарти доступності інформації у сфері послуг.
- Запроваджені стандарти оповіщення та сигналізації, виклику екстрених служб, які враховують потреби людей з порушеннями слуху, зору, мовлення тощо.

НАПРЯМКИ

Інформаційна доступність громадянської участі

- Судовий процес доступний для всіх суспільних груп.
- Інформаційно доступне голосування для всіх суспільних груп.
- Вся необхідна інформація виборчого процесу надається з урахуванням потреб та можливостей людей з порушеннями слуху, зору та розумовими порушеннями.

Інформаційна доступність медіапродукції

- Засоби масової інформації, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів забезпечують викладення інформації з перекладом на жестову мову, субтитруванням, тифлокоментування та легкого читання.
- Інші засоби масової інформації заохочуються до транслявання інформації з перекладом на жестову мову, субтитруванням та тифлокоментування.
- Культурна медіапродукція дублюється для людей з порушенням зору та слуху в доступних для них форматах.

Інформаційна безбар'єрність | Ініціативи (1/2)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Інформаційна доступність держави

1. **Врегулювання вимог до доступності** інформації, що оприлюднюється суб'єктами владних повноважень, чи використовується в процесі своєї діяльності.
2. **Надання інформації**, що розповсюджується суб'єктами владних повноважень на запит своєчасно і без додаткової оплати у доступних та придатних для осіб з інвалідністю форматах (абеткою Брайля, в форматі доступному для програм екранного доступу або друковану великим шрифтом, а також в форматі легкого читання).
3. **Запровадження механізму моніторингу та контролю** за дотриманням законодавства щодо доступності інформації.
4. Законодавче врегулювання застосування **форматів простої мови та легкого читання**. Забезпечення викладення нормативних документів в форматі простої мови.

Інформаційна доступність громадянської участі

1. **Встановлення спеціального порядку** надання особам з порушеннями зору, слуху, розумової діяльності інформації про зміст та хід судової справи в доступному для них форматі, а також забезпечення їх участі в судових засіданнях.
2. **Адаптація ключової інформації, що використовується у виборчому процесі**, бюлетенів, ключової інформації щодо виборів для осіб з порушеннями зору, слуху, розумової діяльності.
3. **Забезпечення інформацією** щодо функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування, а також надання інструментів публічного контролю для всіх суспільних груп.

Інформаційна доступність послуг

1. **Врегулювання вимог доступності інформації** під час надання публічних послуг в сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, працевлаштування, фінансових, адміністративних, судових, культурних, спортивних та інших публічних послуг, які надаються юридичними особами, що фінансуються з державного та місцевого бюджетів або які займають домінуюче становище на ринку або наділені спеціальними чи виключними правами в наданні послуг.
2. **Розроблення та впровадження стандартів** доступності інформації в сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та працевлаштування.
3. **Запровадження стандартів** оповіщення та сигналізації в екстрених ситуаціях, що враховують потреби людей з порушеннями слуху, зору, мовлення та розумовими порушеннями в будь яких приміщеннях чи громадських місцях.
4. **Забезпечення доступності виклику екстрених служб** (112) та роботи телефонів довіри, "гарячих" ліній з урахуванням комунікаційних потреб та можливостей осіб з порушенням слуху, зору, мовлення та розумовими порушеннями.
5. **Підтримка розвитку** альтернативних засобів комунікації.

Інформаційна безбар'єрність | Ініціативи (2/2)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Інформаційна доступність медіапродукції

1. **Нормативне врегулювання** щодо запровадження тифлокоментування.
2. **Визначення порядку та умов забезпечення** телерадіоорганізаціями, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів, перекладу на жестову мову та/або субтитрування офіційних повідомлень, а також кіно-, відеопродукції, передач і програм.
3. **Заохочення засобів масової інформації** приватної власності до перекладу на жестову мову та/або субтитрування офіційних повідомлень, а також кіно-, відеопродукції, передач і програм.
4. **Встановлення адміністративної відповідальності** за недотримання телерадіоорганізаціями законодавчих вимог та/або ліцензійних умов щодо частки телевізійного ефірного часу та якості/достовірності перекладу на українську жестову мову та/або субтитрування.
5. **Організація тифлокоментування, субтитрування та перекладу жестовою мовою**, мовою легкого читання медіапродукції (ЗМІ, кіно тощо).
6. **Забезпечення державних телерадіоорганізацій сучасним обладнанням** для субтитрування, перекладу на жестову мову та тифлокоментування офіційних повідомлень, кіно-, відеопродукції, програм та передач.
7. **Врегулювання порядку застосування засобами масової інформації різних форматів подання інформації** (переклад на жестову мову, субтитрування, тифлокоментування, викладення простою мовою або мовою легкого читання).

Цифрова безбар'єрність

Цифрова безбар'єрність | Структура напрямку

ПОНЯТТЯ ЦИФРОВОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Цифрова безбар'єрність - забезпечення доступу до публічних та інших послуг онлайн для всіх суспільних груп, включаючи літніх людей, людей з інвалідністю, людей, які проживають у сільській місцевості.

СТРУКТУРА ЦИФРОВОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ

1. Бар'єри у доступі до цифрової інфраструктури

- а. Низький рівень підключення ШСД в сільській місцевості.
- б. Вища середня ціна ШСД інтернету в сільській місцевості.
- в. Відсутня повна комп'ютеризація державних, соціальних та муніципальних закладів
- г. Майже відсутні засоби доступу та ПЗ для людей з інвалідністю.

2. Бар'єри у доступі до цифрових навичок

- а. Відсутній загальний фреймворк програм вивчення цифрових навичок в системі формальної та неформальної освіти.
- б. Низька розповсюдженість мережі освітніх хабів для навчання цифровим навичкам.
- в. Низька адаптація програм навчання цифровим навичкам для сприйняття особами з порушенням зору, слуху, розумової діяльності.

3. Бар'єри у доступі до цифрових сервісів

- а. Відсутність повного переліку всіх послуг для вразливих груп.
- б. Низький рівень адаптації сайтів та застосунків для людей з порушеннями зору, слуху, розумової діяльності.
- в. Слабка адаптація контенту онлайн сервісів для потреб осіб з порушенням зору, слуху, розумової діяльності.

Цифрова безбар'єрність | Бажаний стан

СТРАТЕГІЧНА МЕТА ЦИФРОВОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Якісна цифрова інфраструктура та високий рівень цифрових навичок громадян спрощують доступ до державних та соціальних послуг онлайн для всіх суспільних груп, включаючи літніх людей, людей з інвалідністю, людей, які проживають у сільській місцевості.

БАЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В УКРАЇНІ

Підключення до якісної цифрової інфраструктури

- Всі громадяни мають доступ до якісного ШСД інтернету, як фіксованого, так і мобільного.
- Державні та соціальні заклади мають спеціальні засоби доступу та ПЗ для людей з інвалідністю.
- Існують пільгові тарифи для доступу до інтернету для вразливих груп.

НАПРЯМКИ

Високий рівень цифрових навичок

- Переважна більшість громадян має базові цифрові навички.
- Всі бажачі громадяни, незалежно від віку та місця проживання, можуть зручно та доступно навчитись цифровим навичкам.
- Програми навчання цифровим навичкам адаптовані для сприйняття особами з порушенням зору, слуху, розумової діяльності.

Доступні цифрові послуги

- Всі публічні послуги можуть бути отримані онлайн.
- Всі державні онлайн сервіси адаптовані для людей з порушеннями зору, руху, сприйняття/інтелекту або слуху.
- Повна та доступна інформація стосовно можливості отримувати державні, муніципальні та соціальні послуги онлайн.

Цифрова безбар'єрність | Ініціативи (1/2)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Доступ та підключення до цифрової інфраструктури

1. **Забезпечення технічної можливості підключення** домогосподарств у сільській місцевості до фіксованого широкосмугового доступу (ШСД) до мережі Інтернет.
2. **Забезпечення конкурентного середовища операторів** та провайдерів фіксованого ШСД до мережі Інтернет в населених пунктах.
3. **Забезпечення наявності швидкісного мобільного ШСД** зі швидкістю не менше 2 Мбіт/с для населення України.
4. **Сприяння підвищенню покриття фіксованого ШСД** та підключення домогосподарств в комерційно малопривабливій сільській місцевості.
5. **Проведення повної комп'ютеризації об'єктів публічної інфраструктури** (опорних шкіл, лікарень, пошти, державних структур, бібліотек) в селищах та маленьких містах.
6. **Забезпечення підключення закладів соціальної інфраструктури** та органів місцевого самоврядування до широкосмугового доступу до мережі Інтернет із швидкістю не менше 100 Мбіт/с.
7. **Надання необхідного програмного забезпечення та засоби доступу** для людей з інвалідністю закладам освіти та культури, а також бібліотекам та іншим хабам в межах населених пунктів.
8. **Забезпечення осіб з інвалідністю термінальним обладнанням** та спеціальним програмним забезпеченням для доступу до інтернету.
  1. Створити зрозумілу та прозору/публічну процедуру державної підтримки людей щодо придбання обладнання.
  2. Створити мережу загального користування мережею інтернет. ці заходи повинні забезпечити виконання цифрового права на доступ до інтернету.
9. **Забезпечення фінансової доступності інтернету особам з інвалідністю**, а також стимулювання надання пільгових тарифів для малозабезпечених осіб.

Доступ до цифрових навичок

1. **Запровадження соціальних ініціатив, освітніх програм, тренінгів**, спрямованих на розвиток цифрових компетентностей різних категорій громадян на регіональному та/або місцевому рівні.
2. **Ініціювання інформаційних кампаній**, спрямованих на популяризацію цифрових навичок серед населення на національному, регіональному та місцевому рівнях.
3. **Адаптація програм цифрових навичок** для людей похилого віку.
4. **Адаптація процесу навчання цифровим навичкам** для сприйняття особами з порушенням зору, слуху, когнітивними порушеннями.
5. **Створення державних програм** та надання державної підтримки наявним програмам навчання цифровим навичкам людей з інвалідністю.
6. **Систематизація процесу навчання та роботи інструкторів**, які допомагатимуть використовувати нові засоби доступу (комп'ютери, реєстраційні машини тощо) в соціальних закладах (бібліотеках, ЦНАПах, медичних та освітніх закладах) та навчання інструкторів жестовій мові.

Цифрова безбар'єрність | Ініціативи (2/2)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Доступ до цифрових сервісів

---

1. **Затвердження на рівні постанови Кабінету Міністрів України вимог щодо доступності онлайн-ресурсів та онлайн-контенту**, в тому числі доступності нативних мобільних додатків, що повинні бути основані на останній версії стандарту WCAG (Web content accessibility guidelines).
  2. **Запровадження щорічного тестування** всіх державних онлайн-ресурсів та онлайн-контенту на відповідність стандартів доступності.
  3. **Запровадження відповідальності керівників ЦОВВ** та державних секретарів Міністерств за додержання вимог стандартів в сфері доступності.
  4. Розробка та винесення на розгляд Верховної Ради України, проекту Закону (проекту змін до Закону) щодо **зобов'язання органів місцевого самоврядування, судової, виконавчої та законодавчої гілки влади, підприємств та організацій в комунальній та державній власності**, забезпечувати відповідність онлайн-контенту та онлайн-ресурсів вимогам стандартів в сфері доступності.
  5. **Розробка та оприлюднення корпусу української мови**, в тому числі з аудіо та текстовими даними, що буде сприяти створенню та розвитку існуючих сервісів автоматичного титрування, автоматичного озвучування тексту, автоматичного перекладу, тощо.
  6. **Спрощення процесу отримання кваліфікованого електронного підпису** для всіх суспільних груп.
  7. **Створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС)** для адміністрування державної соціальної підтримки як розширення і продовження оновленого проекту "E-SOCIAL".
  8. **Створення окремого блоку соціальних послуг** для вразливих суспільних груп у державному цифровому сервісі "Дія".
  9. **Розробка узгодженого та комплексного підходу** щодо цифровізації сфер життя та наявності аналогових відповідників публічних послуг.
  10. **Розробка закону про захист персональних даних**, гармонізованого із GDPR та оновленою Конвенцією 108+.
-

Суспільна і громадянська безбар'єрність

Суспільна і громадянська безбар'єрність | Структура напрямку

ПОНЯТТЯ СУСПІЛЬНОЇ І ГРОМАДЯНСЬКОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Суспільна і громадянська безбар'єрність – забезпечення рівних можливостей участі всіх людей та суспільних груп у житті громад та держави, рівного доступу до суспільно-політичного та культурного життя, сприятливого середовища для самовираження і розвитку, а також інклюзивного середовища як передумови для участі у всіх формах суспільного життя та громадської активності.

СТРУКТУРА СУСПІЛЬНОЇ І ГРОМАДЯНСЬКОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ

- 1. Низький рівень суспільного включення**
  - a. Деякі групи населення не мають реальної можливості та мотивації брати участь у різних сферах життя, а також реалізувати себе в них
  - b. Права і свободи деяких груп населення не повністю реалізуються
- 2. Слабка просвітницька діяльність і наявність проявів дискримінації**
  - a. Низька культура усвідомлення сутності і важливості створення безбар'єрного простору
- 3. Бар'єри реалізації прав і можливостей громадянської участі**
  - a. Низький рівень представництва суспільних груп в органах державної та місцевої влади, а також наглядових радах
  - b. Недостатній рівень залучення всіх суспільних груп на державному та місцевому рівні до громадянської участі
- 5. Недостатня кількість даних і статистики в соціальній сфері**
  - a. Відсутнє чітке розуміння соціальних бар'єрів серед громадян та суб'єктів прийняття управлінських рішень
- 6. Застарілі підходи в сфері охорони здоров'я**
  - a. Оцінка втрати функціональності відбувається на основі застарілих національних стандартів
  - b. Низький рівень розвитку реабілітаційних послуг
- 7. Застарілі підходи в сфері соціального захисту**
  - a. Існуючий перелік пільг та категорій осіб, які можуть їх отримувати, не дозволяє ефективно розподіляти наявні ресурси.

Суспільна і громадянська безбар'єрність | Бажаний стан (1/2)

СТРАТЕГІЧНА МЕТА СУСПІЛЬНОЇ І ГРОМАДЯНСЬКОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Активна участь всіх громадян (в т.ч. соціально вразливих) у житті суспільства, кожен член якої має змогу реалізувати себе, доєднатися до розвитку культури та повноцінно провести своє дозвілля. Всі суспільні групи мають доступ до процесів ухвалення рішень як на місцевому, так і на національному рівні, а чоловіки та жінки мають можливість брати рівну участь у політичних процесах та функціонуванні політичних інститутів.

БАЧЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ І ГРОМАДЯНСЬКОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В УКРАЇНІ

Усі громадяни мають реальну можливість та мотивацію брати участь і реалізовуватися у всіх сферах життя

- Створено умови для реалізації всіх прав і свобод кожного громадянина.
- Існує підтримка різноманіття всіх громадян та поваги один до одного.
- Всі мають рівні можливості для участі в культурному житті.

НАПРЯМКИ

Всі громадяни України розуміють важливість безбар'єрності та рівності, і займають активну позицію щодо її забезпечення

- Всі громадяни з повагою і розумінням ставляться один до одного, незважаючи на відмінності кожного.
- Громадяни усвідомлюють цінність різноманіття та поваги до особистості як основи сталого демократичного розвитку.

Рівні права і можливості для громадської та політичної участі всіх суспільних груп

- Кожна суспільна група має рівний доступ до інструментів громадської участі.
- Відсутні адміністративні, бюрократичні, фізичні та політичні причини обмеження будь-якої суспільної групи до участі у політичному чи громадянському житті.
- Рівне представництво жінок та чоловіків у державних та місцевих органах влади, а також у наглядових радах державних органів та підприємств.

Суспільна і громадянська безбар'єрність | Бажаний стан (2/2)

БАЧЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ І ГРОМАДЯНСЬКОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В УКРАЇНІ

Суб'єкти прийняття управлінських рішень володіють достатньою інформацією для реалізації повноважень

- Завдяки проведенню моніторингу громадської думки, вивченню аналітичних висновків експертів та ін. щодо ефективності діяльності органів влади (в т.ч. з питань безбар'єрного простору), суб'єкти прийняття управлінських рішень розробляють та впроваджують ефективні політики на принципах безбар'єрності та недискримінації.

НАПРЯМКИ

В системі охорони здоров'я сформовано суспільну та професійну концепцію "здоров'я", а не "лікування".

- Оцінка втрати функціональності громадян відбувається на основі принципів міжнародної класифікації функціонування (МКФ).
- Громадяни мають можливість отримувати якісні комплексні реабілітаційні та абілітаційні послуги, спрямовані на підвищення їх активності, залученості в суспільне життя та покращення працездатності.

Соціальні гарантії не створюють дискримінаційного середовища та спрямовані на включеність і партисипацію людей у суспільному житті.

- Наявний досяжний і продуманий перелік соціальних гарантій та категорій осіб, які можуть їх отримувати.
- Пільги та допомоги розподіляють адресно та ефективно.
- Механізми отримання соціальних гарантій прості та зрозумілі, при цьому неможливе зловживання ними.
- Люди мають повну інформацію щодо належних їм соціальних гарантій і користуються ними у найкращий для себе спосіб.

Суспільна і громадянська безбар'єрність | Ініціативи (1/4)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Суспільне включення

- 1. Розробка та допомога у впровадженні практик та механізмів соціальної включеності :**
  1. Проведення інформаційно-просвітницької роботи для органів державної та місцевої влади, бізнесу, громадськості, професійних та громадських об'єднань щодо запровадження даних практик та механізмів.
  2. Підтримка у формуванні публічних політик та норм законодавства щодо забезпечення безбар'єрності.
- 2. Проведення наскрізного аналізу публічних політик, законодавства та практик** органів державної та місцевої влади щодо відповідальності за забезпечення безбар'єрності та інформування громадян про можливості включеності та участі у суспільному житті, а також забезпечення прийняття рішень на основі отриманих результатів.
3. Заохочення та впровадження у політичне, суспільне, культурне життя практик **діалогу між різними соціальними групами** та суб'єктами прийняття рішень.
4. **Впровадження найкращих практик і механізмів** залучення людей з інвалідністю, молоді, літніх людей, батьків з дітьми дошкільного віку до культурного життя.
5. **Створення та розвиток безбар'єрних середовищ для культурних заходів**, дозвілля та спорту, у т.ч. масових заходів, локальних культурних осередків та можливостей для безбар'єрного включення до будь-яких форм суспільного культурного життя.
6. **Формування публічних політик**, зокрема стратегій розвитку місцевого та національного рівня на засадах інклюзивності та згуртованості.

Просвітництво і недискримінація

- 1. Розвиток у системі освіти наскрізного принципу врахування соціальної залученості**, недискримінації та поваги до прав людини, партиципації та згуртованості, у т.ч. у формальній та неформальній освіті, зокрема громадянській.
- 2. Проведення широкої просвітницької кампанії** щодо популяризації у суспільстві культури створення безбар'єрного простору.
- 3. Проведення широких інформаційно-просвітницьких кампаній для працівників державних та комунальних установ** і організацій, професійних спільнот та громадськості на всіх рівнях щодо політики безбар'єрності та недискримінації.
- 4. Створення просвітницьких кампаній для цільових аудиторій Стратегії** з метою підвищення їх поінформованості та зростання активності у реалізації своїх прав та форм суспільного життя.
- 5. Розроблення індикаторів і системи збору інформації про випадки дискримінації** – створення наскрізної бази показників, які б давали змогу отримувати та аналізувати інформацію щодо дискримінації та реакції на неї під час планування програм і заходів.
- 6. Вдосконалення дієвого механізму притягнення до відповідальності** за випадки дискримінації.

Суспільна і громадянська безбар'єрність | Ініціативи (2/4)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Рівні права і можливості громадянської участі

1. **Проведення інформаційних кампаній** щодо участі у виборчому процесі.
2. **Приведення до міжнародних стандартів інституту недієздатності.**
3. Передбачення включення до напрямів використання коштів державного фінансування політичних партій, кандидати з числа людей з інвалідністю якої стали депутатами рад різних рівнів, інклюзивної політики для **надання їм підтримки у подальшій їх діяльності.**
4. **Розробка та реалізація програм залучення молоді** до громадянського та політичного життя. Проведення інформаційних кампаній для молоді та створення відповідної інфраструктури (бібліотек, суспільних просторів) . Забезпечення отримання під час шкільного навчання знань про участь і демократію, а також здобуття ними реального відповідного досвіду.
5. **Інституційна підтримка молодіжних організацій** на державному та місцевому рівні.
6. **Проведення інформаційних кампаній та навчання щодо інструментів участі для старших людей** задля збільшення їхнього залучення до прийняття громадських рішень на державному та місцевому рівні.
7. **Врегулювання нормативної бази ОМС** щодо інструментів інклюзивної участі.
8. **Забезпечення комплексності та узгодженості законодавства України** у сфері запобігання та протидії дискримінації, враховуючи європейський досвід.
9. **Забезпечення виконання позитивних обов'язків держави щодо свободи мирних зібрань** відповідно до міжнародних, у тому числі європейських, стандартів.
10. **Забезпечення ефективного функціонування системи** запобігання, протидії, документування, розслідування кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів нетерпимості.
11. **Підвищення рівня обізнаності публічних службовців** щодо застосування антидискримінаційного законодавства для захисту прав людей з інвалідністю із урахуванням практики Європейського суду з прав людини.
12. **Підвищення рівня обізнаності публічних службовців** щодо прав людей з інвалідністю, універсального дизайну і доступності.
13. **Приведення законодавства України щодо забезпечення права на приватність** у відповідність до міжнародних зобов'язань України та Стандартів ООН, Ради Європи та Європейського Союзу.
14. **Створено інститут громадських помічників депутатів** усіх рівнів від соціально вразливих груп населення.

Суспільна і громадянська безбар'єрність | Ініціативи (3/4)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Рівні права і можливості громадянської участі (продовження)

15. **Забезпечення комплексного гендерного підходу** до формування, моніторингу та оцінки публічних галузевих політик на державному та місцевому рівнях.
16. **Створення додаткових позитивних стимулів для політичних партій з метою ширшого залучення жінок до політичних процесів**. Вирішення прогалини у виборчому законодавстві щодо функціонування гендерних квот в частині заміни у списках кандидаток/кандидатів, що вибули, особами тієї ж статі. Посилення відповідальності суб'єктів виборчого процесу за недотримання чи порушення вимог щодо гендерної квоти.
17. **Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на представництво у наглядових радах та органах правління** державних унітарних підприємств, господарських товариств та державних банків, шляхом врегулювання даного питання на законодавчому рівні. Встановлення мінімальної кількості представників однієї статі, що обираються на посади членів наглядових рад та колегіальних органів правління компаній та державних банків, на рівні 40%.
18. **Проведення інформаційних кампаній та поширення успішних практик рівної участі**, а також створення індивідуальних державних програм підтримки (навчальних програм, стажувань, грантів на навчання).
19. **Забезпечення збору та аналізу статистичних даних щодо участі жінок та чоловіків у виборчому процесі** та щодо їх представництва на виборних посадах на національному та місцевому рівнях.

Соціальний барометр

1. **Запровадження індикаторів та механізмів оцінки впровадження стратегії безбар'єрності** - соціального барометру (на основі проведених соціальних досліджень, моніторингів, аудитів та ін.).
2. **Залучення всіх органів державної та місцевої влади до збору та аналізу даних** та комунікації з цільовими аудиторіями Стратегії та зацікавленими ОГС (не обмеження лише профільними закладами/групами/організаціями і т.д.).
3. **Забезпечення інформування громадськості про результати барометру** (на сайтах органів влади та місцевого самоврядування), а також підготовка пропозицій на основі аналізу його результатів.
4. **Комунікація з цільовими аудиторіями Стратегії** для вимірювання ефективності імплементації Стратегії та окремих ініціатив, спрямованих на впровадження безбар'єрності та недискримінації.
5. **Використання показників України в міжнародних індексах та рейтингах** як індикаторів ефективності функціонування безбар'єрного простору.

Суспільна і громадянська безбар'єрність | Ініціативи (4/4)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Здоров'я

---

1. Запровадження системи оцінки втрати функціональності **на основі принципів міжнародної класифікації (МКФ)**, а також 11 видання міжнародного класифікатору хвороб (МКХ-11).
  2. **Запровадження комплексних реабілітаційних та абілітаційних послуг**, спрямованих на підвищення якості життя, активності, працездатності та включеності у всі форми суспільного життя (переоцінка діючих системи та стандартів реабілітації, імплементація комплексних західних підходів у співпраці з МОЗ).
  3. **Інтеграція концепцій та механізмів безбар'єрності** в державну систему охорони здоров'я та навчання медичних працівників.
  4. Інтеграція державної політики охорони здоров'я в частині здоров'я населення, просвітництва, гуманізації та культивування здорового образу життя із державною політикою безбар'єрності. (**принцип "здоров'я, а не лікування"**).
  5. **Запровадження державної програми заходів з управління ризиками** старіння нації, в т.ч. в питаннях підтримки активного довголіття, нейро-когнітивних розладів, аспектів самостійного та підтримуваного проживання тощо.
-

Соціальний захист

---

1. **Проведення моніторингу та аудиту сфери соціальних захисту та гарантій**, реформування пільгової системи в частині забезпечення безбар'єрності (наприклад, щорічні дослідження із міжнародними організаціями), а також проведення оцінки економічного та суспільного ефекту від наданих пільг.
  2. **Проведення політики деінституціалізації** в контексті створення суспільства, відкритого для всіх, а не закладів та форм суспільного життя для окремих категорій населення.
  3. **Створення умов для підвищення прозорості і доступності системи соціального захисту**. Забезпечення об'єктивного (не дискримінуючого), ефективного і цільового розподілу гарантій і пільг.
-

Освітня безбар'єрність

Освітня безбар'єрність | Структура напрямку

ПОНЯТТЯ ОСВІТНЬОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Освітня безбар'єрність - створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, включаючи освіту протягом життя, а також перенавчання та опанування додаткових навичок.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ

- 1. Інституціоналізація та підтримка всіх доступних видів освіти**
  - a. Низький рівень системності та матеріальної забезпеченості андрагогіки, зокрема діяльності університетів третього віку
  - b. Недостатній рівень визнання та популяризації неформальної освіти громадського сектору як самостійного освітнього інструменту
  - c. Недостатній рівень інтеграції освіти на підприємствах та в організаціях в освітнє середовище та недостатній рівень впровадження дистанційної освіти для різних категорій громадян
- 2. Забезпечення особливих потреб освітнього процесу**
  - a. Недостатній рівень підготовки учасників освітнього процесу до адаптації під особливі освітні процеси
  - b. Низький рівень доступності навчальних програм та організаційних процедур
  - c. Низький рівень забезпеченості закладів матеріальною-технічною базою та навичками користування спеціальною технікою.
  - d. Низький рівень інформаційної доступності навчальних та організаційних матеріалів та поширення сервісів з конвертування документів
  - e. Низький рівень обізнаності громадян щодо існуючих освітніх послуг
- 3. Інклюзивне освітнє середовище**
  - a. Низька залученість батьків та опікунів до освітнього процесу
  - b. Низький рівень доступності дозвілля та позашкільної освіти
  - c. Відсутність програми раннього втручання та низький рівень планування залучення дітей з особливими освітніми потребами на етапі їх реєстрації в громаді

Освітня безбар'єрність | Бажаний стан

СТРАТЕГІЧНА МЕТА ОСВІТНЬОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, включаючи освіту протягом життя, а також перенавчання та опанування додаткових навичок.

БАЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В УКРАЇНІ

Забезпечення особливих потреб освітнього процесу

- Високий рівень підготовки учасників освітнього процесу до адаптації під особливі освітні процеси
- Всі навчальні програми та організаційні процедури доступні та інклюзивні
- Освітні простори достатньо матеріально-технічною базою та навичками користування спеціальною технікою.
- В освітніх просторах діють центри підтримки студентів, учнів, що надають послуги з адаптації
- Діють ефективні комунікації щодо популяризації існуючих освітніх послуг^[17]_{SEP}

Інклюзивне освітнє середовище

- Привітна атмосфера і взаємодія учасників освітнього процесу і залученість батьків та опікунів
- Доступні та інклюзивні дозвілля і позашкільна освіта
- Ефективно діє державна програма раннього втручання та відбувається обмін даними для планування залучення дітей з особливими освітніми потребами на етапі їх реєстрації в громаді

Інституціоналізація та підтримка всіх доступних видів освіти

- Андрагогіка, зокрема діяльність університетів третього віку, інтегрована в освітню систему та самодостатньо надає послуги населенню
- Неформальна освіта громадського сектору є самостійним освітнім інструментом та визнається загальною системою
- Освіта на підприємствах та в організаціях інтегрована в освітнє середовище
- Ефективно впроваджено дистанційний спосіб здобуття освіти для різних категорій громадян

Освітня безбар'єрність | Ініціативи (1/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Забезпечення особливих потреб освітнього процесу

Доступність програм та процедур:

1. Забезпечення постійного моніторингу та адаптації нормативів щодо здачі вступних та екзаменаційних іспитів на предмет доступності.
2. Створення системи дистанційного навчання з урахуванням всіх освітніх особливостей.

Матеріально-технічна база:

1. Налаштування ефективного процесу субсидування витрат на облаштування доступного середовища в освітніх просторах.
2. Розробка інтерактивних довідників щодо освітнього ландшафту ЗВО.
3. Створення бібліотечного фонду спеціальної літератури з адаптації осіб з інвалідністю при Міністерстві освіти та науки.

Додаткові послуги з адаптації та модифікації освітнього процесу: Створення умов для розвитку центрів підтримки студентів, які забезпечують:

1. Консультування та методологічну підтримку щодо доступності навчальних програм,
2. Моніторинг та організацію інклюзивних умов вступу та здачі іспитів з використанням всіх необхідних технічних засобів;
3. Інформаційну доступність навчальних та організаційних матеріалів.
4. Додаткові послуги з адаптації отримувачів послуг та додаткового навчання з фінансової, цифрової грамотності, сексуальної та громадянської освіти.
5. Соціальний супровід та психологічну підтримку.

Готовність учасників освітнього процесу:

1. Проведення навчань та поширення існуючих матеріалів для викладачів, вчителів та вихователів щодо забезпечення особливих освітніх потреб.
2. Створення умов для організації національних та міжнародних обмінів досвідом для фахівців освіти всіх рівнів, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, батьків за раннє втручання.
3. Проведення конкурсів проектів щодо розробки просвітницьких культурних продуктів у тому числі працюючи з розважальним сектором та сферою культури.
4. Запуск державних програм раннього втручання.

Інформування:

1. Розробка зважених інформаційних кампаній щодо популяризації ідей безбар'єрності, необхідності її впровадження, постійно діючі тренінгові програми семінари для усіх, хто дотичний до цього процесу, від батьків, педагогів, політиків, керівників закладів до самих дітей, учнів, студентів.
  2. Стимулювання організації та проведення просвітницьких лекцій для учнів/студентів про цінність безбар'єрності і соціального залучення всіх в громаді..
  3. Розвиток мережі та підтримка інклюзивно-ресурсних центрів
-

Освітня безбар'єрність | Ініціативи (2/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Інклюзивне освітнє середовище

Доступність просторів та будівель:

1. Нормування критеріїв та моніторинг доступності та комфорту освітніх просторів задля дотримання прав та підтримки здоров'я малюків та батьків.
2. Введення стандарту наявності структурованого середовища для людей з ментальною інвалідністю.
3. Створення умов освітнім закладам та просторам для забезпечення доступності всієї інфраструктури (гуртожитки, центри дозвілля, бібліотеки, архіви, актові зали).

Дружнє ставлення:

1. Створення відповідних умов і привітної атмосфери для взаємодії учасників освітнього процесу і залученості батьків та опікунів

Інклюзивність дозвілля та позашкільної освіти:

1. Розвиток умов та платформ для проведення якісних інформаційних кампаній щодо популяризації освітніх можливостей.
2. Розробка типових положень щодо доступності всіх заходів позанавчального процесу

Планування інклюзивної освіти:

1. Створення системи якісного моніторингу та обміну інформацією в громадах щодо кількості літніх людей, молоді, народжених з інвалідністю для планування забезпечення доступу до освітніх послуг на етапі реєстрації людини в громаді.
2. Забезпечення підвищення рівня якості надання послуг в спеціальних закладах, оптимізація їх діяльності із максимальним включенням вихованців та учнів у загальну освітню систему.
3. Розробка та впровадження державної програми раннього втручання.

Структурність інклюзивної освіти

1. Розробка та включення критеріїв інклюзивності/залучення в стандартизацію провайдерів освітніх послуг.
  2. Затвердження та імплементація стратегії розвитку інклюзивної освіти 2020-2030.
  3. Інтегрування МКФ в систему освіти як сучасне підґрунтя для планування індивідуальних програм.
-

Освітня безбар'єрність | Ініціативи (3/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Інституціоналізація та підтримка всіх доступних видів освіти

Освіта дорослих:

1. Інституціоналізація освіти дорослих (андрагогіка), стандартизація процесів надання послуг, популяризація центрів надання послуг та забезпечення умов для фінансування за форматом "гроші за людиною".
2. Створення веб-ресурсу з матеріалами університетів третього віку та його популяризація серед літніх людей, які не мають можливості залишати своє ліжко.
3. Створення умов для розвитку національних та міжнародних обмінів, форумів та конференцій для студентів третього віку.

Неформальна освіта громадського сектору:

1. Забезпечення умов для визнання досвіду, накопиченого в межах неформальної освіти та громадської роботи, рівним досвіду роботи на ринку праці.

Неформальна професійна освіта на підприємствах:

1. Організація ефективної та доступної виробничої практики, створення умов та платформ для обміну навчальними програмами у виробничих кластерах.

Моніторинг кращих освітніх практик для інтеграції в освітню систему:

1. Організація систематичного та постійного моніторингу кращих освітніх практик та розробка процесу їх інтеграції в загальну освітню систему.
  2. Створення умов для дистанційного навчання в усіх освітніх просторах.
-

Економічна безбар'єрність

Економічна безбар'єрність | Структура напрямку

ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Економічна безбар'єрність - забезпечення умов та можливостей для працевлаштування та безперешкодного ведення підприємницької діяльності для таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю.

СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ

1. Бар'єри у доступі до підприємницької діяльності:

- Низький рівень розвитку підприємницької культури ведення господарської діяльності серед таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю. А також низький рівень фінансової грамотності.
- Існуючі підприємства, власниками яких є люди з інвалідністю, ведуть неоптимізовану господарську діяльність та часто залежать від державної підтримки.
- Умови пільгового оподаткування та кредитування потребують детальнішого перегляду для стимулювання підприємницької діяльності серед таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю.

2. Бар'єри у доступі до працевлаштування:

- Недостатня ефективність профорієнтації
- Опіка над дитиною
- Недостатність досвіду, знань, навичок та мотивації

Бар'єри під час працевлаштування та під час роботи

- Працедавці не мають достатнього ресурсу для облаштування робочих місць для людей з інвалідністю та батьків з дітьми
- Недостатня ефективність норми на працевлаштування вразливих категорій населення
- Колективи не готові до прийняття на рівних колегу з таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю
- Процедури найму на роботу в більшості не є доступними та інклюзивними
- Поширена дискримінація щодо роботи та кар'єрного зростання вразливих категорій населення

Економічна безбар'єрність | Бажаний стан

СТРАТЕГІЧНА МЕТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Державні органи, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання та бізнес ефективно забезпечують умови та можливості для працевлаштування, отримання фінансових та інших ресурсів для заняття підприємництвом для таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю та батьки дітей до 6 років

БАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ В УКРАЇНІ

Доступна підприємницька діяльність

- В Україні зросла **підприємницька культура** ведення господарської діяльності, зокрема серед таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю
- Існуючі підприємства, власниками яких є представники вразливих категорій населення, ведуть **ефективну та самодостатню** господарську діяльність, **конкурентоспроможну** маркетингову діяльність та впроваджують **інновацій**
- Умови **пільгового оподаткування та кредитування** ефективно використовуються самозайнятими членами таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю
- **Соціальне підприємництво** врегульовано та ефективно використовується

Відсутні бар'єри у доступі до працевлаштування

- Громадяни мають високий рівень **фінансової грамотності** та можливість проходження доступної й ефективної **профорієнтації**
- Батьки та опікуни дітей до 6 років мають умови для поєднання роботи **з опікою над дитиною**
- Громадяни будь-якого віку, статі, фізичних можливостей **вмотивовані** долучитись до ринку праці та мають доступ до розвитку компетенцій

Відсутні бар'єри під час працевлаштування та під час роботи

- Працедавці мають достатнього ресурсу та мотивації для облаштування **робочих місць** для людей з інвалідністю та батьків з дітьми
- Стимули працевлаштування вразливих категорій населення є дієвими механізмами, ефективність яких постійно моніториться
- Колективи готові до прийняття на рівних колегу з таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю
- Процедури найму на роботу є доступними та інклюзивними
- Ефективно працює механізм захисту прав робітника та відсутня дискримінація щодо роботи та кар'єрного зростання вразливих категорій населення

Економічна безбар'єрність | Ініціативи (1/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Доступна підприємницька діяльність

---

1. **Підвищення рівня підприємницької культури** ведення господарської діяльності, зокрема серед таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю, шляхом проведення інформаційних кампаній, напрацювання навчальних матеріалів та їх поширення у доступних форматах.
  2. **Перегляд, оптимізація та ефективна комунікація пільгового оподаткування та кредитування** для представників таких суспільних груп, як молодь, жінки, літні люди, люди з інвалідністю та їх об'єднань.
  3. **Адаптація програм підвищення фінансової грамотності** та підприємницької культури для сприйняття інформації особами з інвалідністю з порушеннями зору, слуху, розумової діяльності.
  4. **Врегулювання та розвиток інституту соціального підприємництва**, у тому числі для ефективної монетизації соціальних послуг: перекладу жестовою мовою, адаптації доступного середовища, орієнтації на місцевості, тифлоперекладу, реабілітації, підготовка собак поводитирів тощо.
  5. **Забезпечення умов для розвитку підприємств**, що працевлаштовують осіб з комплексними порушеннями, інвалідністю, літніх людей, ветеранів, які потребують реабілітації.
  6. **Забезпечення інклюзивності в роботі бізнес-інкубаторів, зокрема шляхом** підтримки підприємницьких ідей вразливих категорій населення та забезпечення
  7. Створення платформи для консультацій щодо підприємницької діяльності та професійного розвитку, а також пробоно послуг
  8. **Запуск інституту інвестиційного супроводу для існуючих підприємств**, власниками та засновниками яких є цільові групи стратегії, та менторства
-

Економічна безбар'єрність | Ініціативи (2/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Відсутні бар'єри щодо активності на ринку праці

---

1. **Стимулювання розвитку просвітницьких ініціатив** для роботодавців та колективів щодо прийняття на рівних колегу будь-якого віку, статті та з будь-якими функціональними можливостями, шляхом проведення конкурсів, проектів та програм.
  2. **Розвиток ефективної системи консультування, професійної орієнтації** безробітних з використанням найкращих практик, також пропонується поширення та обмін найкращими практиками на національному та міжнародному рівнях.
  3. **Напрацювання методик підтримки працевлаштування** в державних органах влади, в органах місцевого самоврядування як перше робоче місце молоді.
  4. **Забезпечення ефективного функціонування мережі ясел, дитсадків та інструментів догляду за дітьми** для забезпечення умов працевлаштування батьків чи опікунів.
  5. **Забезпечення доступності програм навчання** основним навичкам сучасних професій для громадян всіх вікових категорій.
-

Відсутні бар'єри під час працевлаштування та під час роботи

---

1. **Забезпечення ефективної роботи системи облаштування доступних робочих місць**, яка є комфортною для роботодавців та працівників, зокрема шляхом спрощення процедури отримання підтримки підприємствами на створення робочих місць за принципом «гроші йдуть за кандидатом».
  2. **Забезпечення ефективного та прозорого розпорядження коштів за невиконання норми працевлаштування на витрати з адаптації робочих місць.**
  3. **Створення умов для стимулювання розвитку дистанційної форми зайнятості.**
  4. **Забезпечення доступності та зручності робочих місць для працівників з інвалідністю**, тимчасовими порушеннями здоров'я та батьків дітей до 6 років, особливо в органах державної влади та місцевого самоврядування.
  5. **Забезпечення перегляду та оновлення на постійній основі класифікатора професій**, зокрема створення професії фахівця з різноманіття та інклюзивності
  6. **Впровадження МКФ** для надання недискримінаційних та стимулюючих до роботи рекомендації згідно з реальними можливостями людини.
  7. **Забезпечення доступності оголошення про будь-яку вакансію** для сприйняття інформації всіма громадянами, включаючи осіб з інвалідністю з порушеннями зору, слуху, розумової діяльності.
  8. **Поширення практик недискримінаційних описів вакансій** та вимог щодо фізичного стану, статті та віку.
  9. **Поширення практик проведення незаангажованих інтерв'ю** та вибору спеціалістів без оцінки їх фізичного стану, статті та віку.
  10. **Запровадження постійного моніторингу та перегляду ефективності квотування та нормування працевлаштування.**
  11. **Забезпечення доступного інформування** учасників ринку праці щодо стимулів з працевлаштування та їх нововведень.
  12. **Удосконалення діяльності Фонду соціального захисту людей з інвалідністю**, з метою сприяння реальній зайнятості людей з інвалідністю із забезпеченням прозорості і відкритості всіх процесів і процедур, із залученням бізнес асоціацій, представників громадянського суспільства, експертів.
-

Економічна безбар'єрність | Ініціативи (3/3)

ПОТРЕБА У ЗМІНАХ

Відсутні бар'єри під час працевлаштування та під час роботи (продовження)

---

15. Створення реєстру громадських організацій, що займаються розвитком доступного середовища, а також підприємств, що надають соціальні послуги, працевлаштовують осіб з інвалідністю або забезпечують їх зайнятість, з якими підприємства можуть укласти договори на надання товарів/послуг чи на перерахування адресної допомоги.
  16. Забезпечення умов для роботодавців щодо виконання норми на працевлаштування, шляхом замовлення послуг чи товарів у підприємств, власниками яких є особи з інвалідністю
  17. Запровадження механізму податкових пільг для роботодавців, які працевлаштовують більше осіб з інвалідністю, ніж встановлено нормою закону, а також запровадження прогресивної шкали сплати санкцій за невиконання норми.
  18. Забезпечення виконання норм працевлаштування в державних органах влади та органах місцевого самоврядування.
  19. Поширення впровадження соціального супроводу для моніторингу добробуту працевлаштованих осіб.
  20. Поширення використання кращих практик під час орієнтаційних сесій на робочих місцях
  21. Забезпечення моніторингу гендерних, фізичних та вікових характеристик працівників для запобігання системній дискримінації під час кар'єрного зростання.
  22. Подальше впровадження та популяризація умов для будь-кого з батьків чи опікунів на використання лікарняних з догляду за дитиною чи декретних відпусток.
  23. Забезпечення гарантованого права жінки на збереження робочого місця з страхуванням на час вагітності та народження дитини від держави у розмірі 80% від заробітної плати до настання вагітності
  24. Розробка типових положень та інформаційних матеріалів щодо різноманітності та інклюзивності при працевлаштуванні та на робочому місці, їх поширення під час реєстрації бізнесу та серед діючих підприємств через державні послуги
  25. Розвиток соціально-інформаційних кампаній щодо популяризації прийняття та недискримінації на робочому місці, шляхом проведення конкурсів
  26. Забезпечення моніторингу працевлаштування осіб цільових груп
  27. Створення платформ для обміну інформацією між бізнесом та освітньою системою для забезпечення ефективного планування вибору кар'єри
-

Кабінет
Міністрів України